

MIJNENSLAG

fietsroute 14-18

Itinéraire cyclable 14-18

Fahrradroute 14-18

Cycle route 14-18

46,8km

START:

Toerisme Heuvelland,
Sint-Laurentiusplein 1,
8956 Heuvelland
50.78397, 2.82635

Toeristisch infopunt Mesen,
Markt 1, 8957 Mesen
50.76563, 2.89782
Parking Palingbeek,
Palingbeekstraat 12,
8902 Ieper
50.81427, 2.92017

Tekstverwijzing
in het
nederlands

Renvoi de texte
en français

Textverweis auf
Deutsch

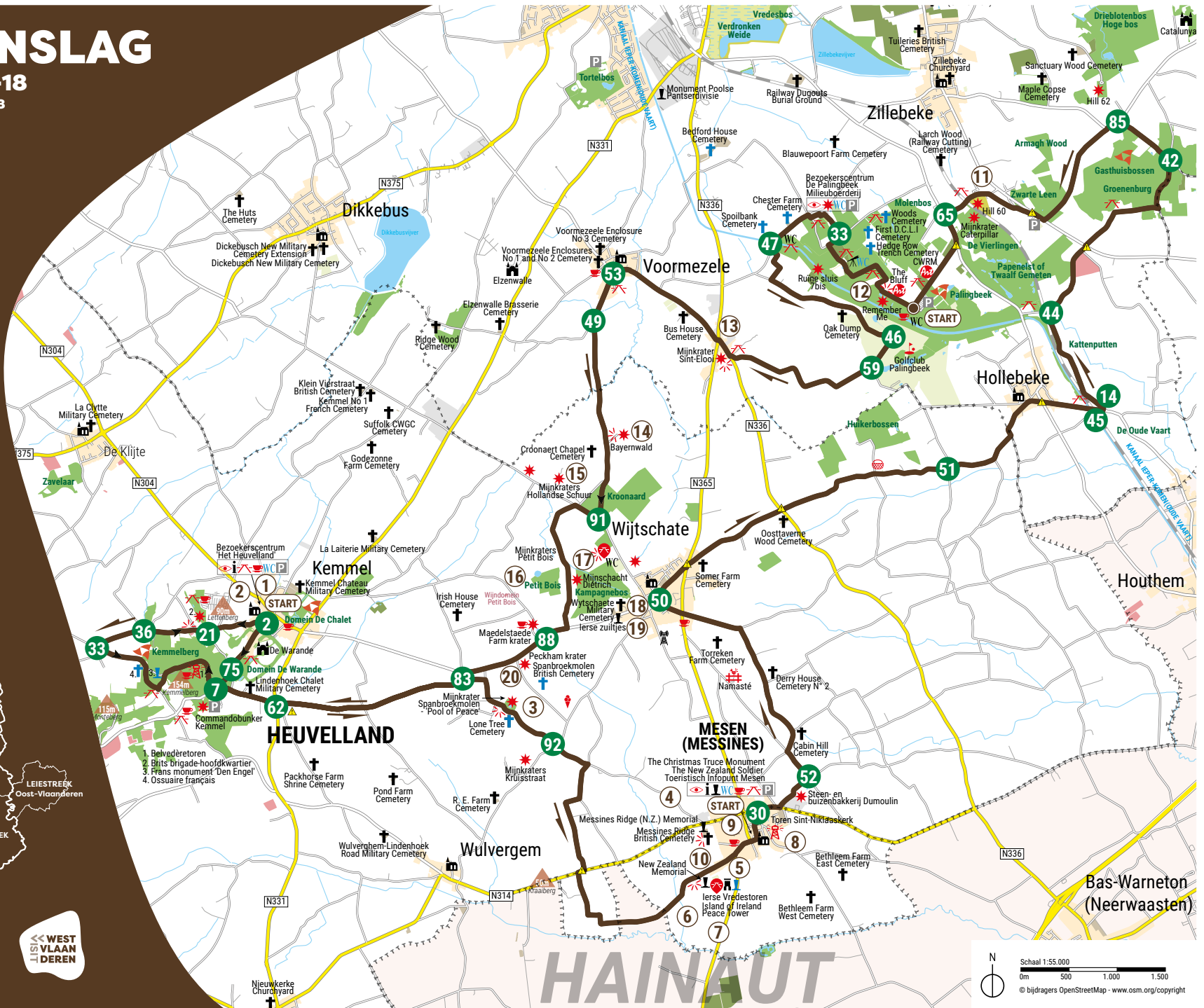

Text reference
in English

westtoer

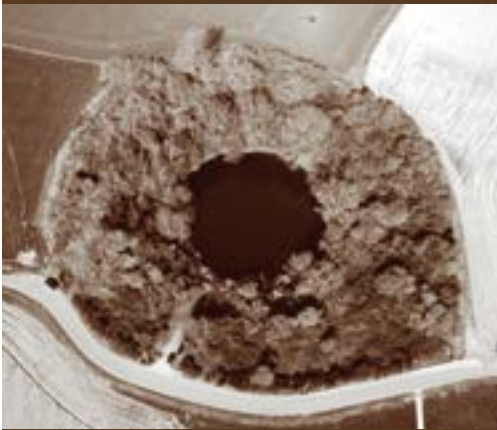
WEST
VLAAN
DEREN

Schaal 1:55.000
0m 500 1.000 1.500
© bijdragers OpenStreetMap - www.osm.org/copyright

MIJNENSLAG

Het verloop van de Eerste Wereldoorlog in de sector Vlaanderen wordt bepaald door het heuvelachtig landschap. De frontlijn tussen Ieper, Wijtschate en Mesen toont een omgekeerde S-vorm met de stad Ieper en het dorp Wijtschate als centrum. In de Wijtschateboog is de Duitse verdediging geconcentreerd rond vooruitgeschoven posities op enkele natuurlijke, moeilijk in te nemen hoogtes. De Britse linies liggen heel wat lager en volledig in het bereik van de Duitse kanonnen. Diverse aanvallen lopen zich te pletter op de versterkte heuvelrug van Wijtschate en Mesen. Omdat het bovengronds niet lukt, gooien beide legers het over een andere boeg. Reeds in 1915 gaat de oorlog in de gehele Ieperboog stilletjes ondergronds. Britse en Duitse mijnwerkers graven een netwerk van gangen en tunnels naar en onder elkaars posities. Op 7 juni 1917 om 4u10 in de ochtend (Zero Hour) brengen de Britten tussen Hill 60 (Zillebeke) en The Birdcage (ten zuiden van Waasten) 19 dieptemijnen tegelijk tot ontploffing. De gigantische explosies vernielen de vijandige stellingen en slaan enorme kraters in het landschap. Bij de gevechten die volgen, kunnen Britse, Ierse, Australische en Nieuw-Zeelandse eenheden de heuvelkam Wijtschate-Mesen heroveren. In de morgen van 11 juni 1917 wordt het compleet verwoeste dorp Wijtschate door Ierse divisies bevrijd. De slag is gestreden...

Volg en like ons

 Visit West-Vlaanderen Toerisme Westhoek
 @visitwestvlaanderen #visitwestvlaanderen
 @toerisme_westhoek #toerismewesthoek

BEZIENSWAARDIGHEDEN

① Sinds 2017 heeft de dienst toerisme en het **bezoekerscentrum Het Heuvelland** zijn plek in de volledig gerenoveerde pastorie. Na de Eerste Wereldoorlog besliste men om de totaal vernielde openbare gebouwen in de dorpskern van Kemmel te verplaatsen. Het werd ingepland tegenover de ingang van de - nog te herbouwen - kerk. Architect J. Dumont uit De Panne, die ook het gemeentehuis voor zijn rekening nam, ontwierp een zeer ruime woning van 2 bouwlagen onder een zadeldak, in traditionele Vlaamse bouwtrant. Het gebruik van rode bakstenen typeert de wederopbouw van alle gemeentelijke gebouwen in Kemmel. De Pastorie is het eerste huis gebouwd in steen na de Eerste Wereldoorlog in het dorp. Na decennia bijgedragen te hebben tot het plaatselijke kerkelijke leven, was het gebouw na 2010 niet langer noodzakelijk voor de eredienst. Nieuwe functies vonden er een onderkomen: de vrije basisschool, de toeristische dienst en het erfgoedhuis.

② Even afstappen van de fiets en via het onverharde pad wandelen naar de top van de **Lettenberg** (97m) is zeker de moeite waard. De Lettenberg en de nabijgelegen Kemmelberg waren van 1914 tot 1917 de **Britse observatiepost** bij uitstek. Vanop deze, toen nog weinig beboste, heuveltop had men een volledig zicht op de frontlijn die liep van Mesen, over Wijtschate naar Ieper. Eind 1916 startten Britse engineers in de flanken van de Kemmel- en Lettenberg met het uitgraven van verschillende ondergrondse hoofdkwartieren. De bunkers in de Lettenberg werden voltooid in het voorjaar van 1917. Ze vormden de toegang tot een achterliggend ondergronds brigadehoofdkwartier met bijhorende slaapplekken. Op de voorzijde van één van de bunkers is nog duidelijk een rood kruis te zien. Het complex werd dus ook als Dressing Station, een medische hulppost, uitgebouwd. In april 1918, tijdens de Slag om de Kemmelberg, viel de site in Duitse handen. Dit bleef zo totdat Amerikaanse divisies eind augustus hun offensief in de streek startten.

③ De **Spanbroekmolenkrater (Pool of Peace)** is de grootste en meest bekende krater van de Mijnslag. De tunnelgang (521 m) werd door de 171 Tunneling Company in 1916 uitgegraven. Het scheelde geen haar of de mijn was niet ontploft. De Duitsers ontdekten ze en vernielden de gang met een dieptebom, drie maanden voor de geplande ontploffing. In allerijl graafden de Britten een nieuwe gang naar de munitiekamer en herstelden de bedrading. Nauwelijks één dag voor Zero Hour was de klus geklaard en was de mijn opnieuw gebruiksklaar. De 'Pool of Peace' is de best ontsloten mijnkrater: de site was sedert 1933 in eigendom van de vzw Talbot House uit Poperinge, in 2007 nam de Provincie West-Vlaanderen ze in erfpacht.

④ Het stadje **Mesen** is slechts 358 ha groot. De woonkern van Mesen ligt immers voor een deel op het grondgebied van Wijtschat (Heuvelland). Bovendien bestaat

het areaal uit twee aparte gedeelten: ten westen van de stad ligt nog een afgezonderd stukje grondgebied tussen Wijtschate en Ploegsteert. De oorsprong van deze **enclave** gaat terug tot de 13de eeuw. De enclave was vermoedelijk een deel van Waasten (heerlijkheid van Ra-beke), waarvan in 1234 door de Vrouwe van Mesen de heerlijke rechten werden afgekocht om het gebied bij de heerlijkheid van Mesen te voegen.

⑤ Het **New Zealand Memorial Park** bevat een witte natuurstenen gedenkzuil ter ere van de Nieuw Zeelandse divisie en haar bijdrage in de verovering van Mesen. In het park bevinden zich twee Duitse bunkers die voor de Mijnslag deel uitmaakten van de Duitse 1ste linie.

⑥ Het **Iers Vredespark** is een project van de Ierse organisatie 'A Journey of Reconciliation'. Het werd aangelegd van juli tot november 1998 door jongeren uit Noord-Ierland en de Ierse republiek, als een symbool van vrede en verzoening. Het Vredespark werd plechtig ingehuldigd op 11 november 1998 door de Ierse president Mary McAleese, in aanwezigheid van de Britse Koningin Elizabeth II en Koning Albert II. Het wil een nationaal gedenkteken zijn voor alle Ieren die omkwamen tijdens de Eerste Wereldoorlog, zonder onderscheid naar afkomst, religie of militaire eenheid. De site werd ontworpen door de architecten O'Grady (Ierland) en Breyne (Ieper). De Round Tower verwijst naar de middeleeuwse torens die in Ierland door de Kelten werden opgetrokken als verdediging tegen de Vikingen. In de toren zijn de namen van circa 49.000 Ierse doden uit WO1 terug te vinden in de War Memorial Books. Op het pad naar de toren liggen negen platte stenen met gedichten.

⑦ In de zomer van 1916 groeven de Britten onder de **Petite Douve Farm** onderaardse galerijen met als doel twee mijnladingen te installeren. Op 24 augustus 1916 liep een zijtak van de hoofd galerij uit op een vijandelijke, Duitse, tunnel. Eén mijnlading was toen al gelegd, de tweede was in voorbereiding. De Britten bliezen de vijandelijke gang op met een 'camouflerlading'. Daarbij kwamen 9 Duitsers om het leven. Maar op 27 augustus trokken de Duitse Mineurs in het offensief en lieten een zware middeldiepe mijn ontploffen. De zware, geladen Britse mijn overleefde de klap, maar de bedradingen waren onklaar geraakt en een aantal galerijen was onherstelbaar beschadigd. Een latere poging om de mijn te bedraden vanuit een nieuwe aanvoerschacht faalde bij gebrek aan tijd. De dieptemijn van Petit Douve was verloren.

⑧ De **Sint-Niklaaskerk in Mesen** werd bij hevige gevechten in oktober 1914 volledig verwoest. De stad bleef tot de Mijnslag van 7 juni 1917 in Duitse handen. De wederopbouw verliep moeizaam. De Sint-Niklaaskerk kreeg een andere vorm. De vredesbeiaard met 58 klokken in de kerktoeren speelt om het kwartier hymnen en volkse muziek uit de naties betrokken in de Eerste Wereldoorlog.

In 1989 werd op de Markt door Mié Tabé, een kunstenaar uit Hiroshima, een Japanse vredespaal ingehuldigd.

⑨ Het **Toeristisch Infopunt Mesen** bevindt zich in het voormalige stadhuis, een beschermd pand dat volledig werd gerestaureerd en een voorbeeld is van wederopbouwarchitectuur. De bezoeker krijgt er een beeld van Mesen door de eeuwen heen, maar centraal staat de Eerste Wereldoorlog. De aanloop naar de eerste gevechten, de Nieuw-Zeelanders tijdens de Mijnslag om Mesen en de enorme symbolische waarde van de Ierse Vredetoren zijn maar enkele van de thema's die worden belicht.

⑩ Kort na de mijnexplosies van 7 juni 1917 slaagden de Britten, Ieren, Australiërs en Nieuw-Zeelanders erin de heuvelrug van Wijtschate-Mesen te veroveren. Mesen werd 'bevrijd' door de Nieuw-Zeelandse divisie, gesteund door Australische eenheden. Tegen de heuvelflank, langs de Nieuwkerkestraat, herinnert de **Messines Ridge British Cemetery** aan deze slag. De toegang van de begraafplaats wordt gevormd door het **Messines Ridge (New Zealand) Memorial to the Missing**, een rotonde waarop een Cross of Sacrifice prijkt.

⑪ **Hill 60** is een helling die rond 1850 kunstmatig verhoogd werd met gronden die uitgegraven waren om de diepe sleuf voor de spoorlijn Ieper-Kortrijk aan te leggen. Daardoor reikte de hoogte ongeveer 60 m boven zee-niveau. Ook aan de andere zijde van de spoorwegaansleuf werd aarde opgeworpen. Daar kreeg de ophoging een merkwaardige, gekronkelde vorm. De gelijkenis met de gelede romp van een rups gaf de hoogte haar naam: **The Caterpillar**. Om deze strategische hoogtes werd gedurende de hele oorlog hardnekkig gevochten. Op 7 juni 1917 ontloften 27,4 m onder Hill 60 en 30,5 m onder de Caterpillar twee enorme mijnladingen. Het helse Britse offensief dat erop volgde, ondersteund door moordend artilleriegeschut, dreef de Duitsers terug. Hill 60 en de Caterpillar vielen opnieuw in Britse handen. Tijdens het grote Duitse offensief van april 1918 verloren de Geallieerden Hill 60 voor de derde keer. Pas eind september 1918 zouden de Duitsers hun Höhe 60 definitief prijsgeven. Het domein Hill 60, met zijn pokdalige landschap, betonnen bunkers, schuilplaatsen, loopgravenstructuren, mijnkraters en bomputten is één van de weinige authentiek gebleven oorlogslandschappen van de Westhoek.

⑫ Eind 1914 sneed de frontlijn midden door de diepe kanaalsleuf van de vaart Ieper-Komen. Britse troepen bezetten **The Bluff**, een 9 m hoge bult op de rand van de sleuf, die rond 1870 kunstmatig was opgeworpen met vergraven gronden. Dit was één van de weinige plaatsen langs het front waar de Geallieerden hoger lagen dan de Duitse linies. Van op The Bluff konden de Britten de nabije Duitse linies observeren en beschieten. Eind 1915 en in de loop van 1916 probeerden de Duitsers herhaaldelijk om de hoogte (**Grosse Bastion**) in te nemen via zware mijnexplosies. De Duitse en Britse explosies

←← Terug naar de kaart

hadden de hoogte omgetoverd tot een diepte met brede kraters. Na 1916 luwde het strijdtonel. Beide legers nestelden zich in de steile flanken van de diepe kraters. Talrijke ondergrondse barricades beletten het uitgraven van nieuwe mijngangen. De toestand bleef de laatste oorlogsjaren vrijwel onveranderd. In 2018 stonden op de site 'The Bluff' 600.000 CWRM beeldjes die gemaakt werden doorheen de herdenkingsperiode 2014-2018. Dit project kaderde binnen GoneWest, het herdenkingsprogramma van de Provincie West-Vlaanderen. In juli 2019 openden de Provincie en kunstenaar Koen Vanmechelen een permanente installatie 'ComingWorldRememberMe', een kunstwerk met 200.000 CWRM beeldjes.

13 Het gehucht **Sint-Elooi** werd door de frontlijn doorkruist. Rechts bevindt zich een idyllische vijver. Het is de krater die ontstaan is op 7 juni 1917 door de ontploffing van de grootste enkelvoudige mijnlading uit de Eerste Wereldoorlog. Op het eind van de 500 m lange Queen Victoria Tunnel werd op een diepte van 38 m een springlading van 47 ton geplaatst. De graafwerken waren gestart in augustus 1916 en waren pas een week voor de ontploffing beëindigd. Naast de krater ligt een perfect bewaarde Britse bunker uit hetzelfde jaar. Wat verderop links lag de (nu opgevlude) krater van één van de vijf mijnen die op 27 maart 1916 door de Britten tot ontploffing werden gebracht.

14 De Duitse oorlogssite **Bayernwald** ligt op de heuvelrug ten noorden van Wijtschate. Door haar hoogteligging, 45 m boven de zeespiegel, biedt deze plaats een goed uitzicht op het oorlogsfront en op de nabijgelegen stad Ieper. De loopgraven zijn er beter te verdedigen. Daarom leveren Franse en Beierse soldaten in november 1914 een verbeterd strijd om het bezit van deze site. De Duitsers winnen, Wijtschate én de heuvelrug blijven stevig in hun handen. In 1915 en 1916 bouwen zij Bayernwald tot een onneembare vesting uit. Alle Geallieerde aanvallen worden in de kiem gesmoord. Op 11 plaatsen graven de Britten diep onder de grond tunnels onder de Duitse stellingen op de heuvelrug van Wijtschate-Mesen. De Duitsers bouwen metersdiepe luisterschachten om die ondergrondse werken van de Britten beter te kunnen volgen. Twee van die schachten zijn nu nog op deze site te zien. De huidige loopgraven zijn gereconstrueerd op basis van archeologisch én historisch onderzoek. Wat nu overblijft vormt slechts 10% van wat de oorspronkelijke site tijdens de oorlog was. Bayernwald is de enige Duitse oorlogssite in Vlaanderen met 300 m loopgraven, 4 bunkers en 2 mijnschachten.

15 De hoeve **Hollandse Schuur** ligt op 45 m hoogte, boven de vallei van de Wijtschatebeek. Op 18 december 1915 startten de Britten een kleine 400 m noordwestwaarts met het graven van onderaardse gangen. Die leidden naar drie munitiekamers, 17 m onder het huidige maaiveld en onder een toenmalige Duitse voorpost. Tussen 20 juni en 20 augustus 1916 werden hier drie springladingen aangebracht. Pas een klein jaar later zouden die de aarde doen beven.

De drie kraters zijn nog steeds intact.

16 Vanaf de plaats waar de infotafel staat, ontdek je in de verte de twee kraters van **Petit Bois**. De munitiekamers bevonden zich op 17 en 21 m diepte op het eind van een 700 m lange ondergrondse galerij. De explosiekraters zijn het resultaat van de ontploffing van twee Britse dieptemijnen onder Duitse stellingen op 7 juni 1917. In maart 1917 werd bij Petit Bois voor het eerst een **elektrische graafmachine** uitgetest om ondergrondse tunnels uit te graven. De zware machine boekte nauwelijks vooruitgang. Ze werd na enkele maanden stilgelegd en onder de grond achter gelaten. Daar bevindt ze zich nog steeds!

17 Vanaf 1916 waren de Geallieerden volop aan het graven onder de Duitse stellingen gelegen op de heuvelrug van Wijtschate-Mesen. De Duitsers waren hiervan op de hoogte. Ze startten de bouw van 32 verticale schachten die uitliepen in horizontale tunnels om zo de Britse aanvalstunnels te counteren. De **Mijnschacht Dietrich**, is er één van. Op sommige plaatsen probeerden ze de Engelse posities ook te ondermijnen. Het strategische voordeel van hun hoogteligging werd in deze ondergrondse oorlogsvoering evenwel een nadeel: ze moesten dieper graven dan de geallieerden wat veel problemen met zich meebracht.

18 De **Wyttschaete Military Cemetery** is een ontwerp van Sir Edwin Luytens. Vandaag rusten er 1 003 doden, waarvan 673 naamloos. Deze begraafplaats is pas na de oorlog aangelegd. De stoffelijke resten van verspreide graven en kleinere begraafplaatsen zijn naar hier overgebracht. Vlak naast de begraafplaats staat het **Gedenkkruis voor de '16th Irish Division'**. In juni 1917 gaan zowel de 16de Ierse Divisie (katholieken) als de 36ste Ierse Divisie (of Ulster Divisie en protestants) gezamenlijk in de aanval. Tijdens die Mijnschacht veroveren ze de ruïnes van 'Whitesheet', zoals Wijtschate toen door de Britse soldaten wordt genoemd. Het kruis is in 1926 ingewijd.

19 De **Ierse herdenkingszuiltjes** werden in juni 2007 ingehuldigd en verwijzen naar de 36ste (Ulster) Divisie en de 16de (Ierse) Divisie. Het was de eerste keer aan het westelijke front, dat katholieke en protestantse Ieren zij aan zij vochten tegen een gemeenschappelijke vijand. Niet vanzelfsprekend, gezien de gespannen situatie op het thuisfront.

20 In de weide zie je de resten van de **Maedelstede Farm (Oosthoeve) krater** liggen. Een 349 m lange gang werd door de Britten op 26,8 m diepte in de richting van een Duitse versterking gegraven. De munitiekamer werd gevuld met 39.436 kg springstof. De ontploffing daarvan sloeg een krater van 73 m diameter en 14 m diepte. Aan de overkant van de weg bevindt zich de **Peckhamkrater**. Hier werd 43.000 kg tot ontploffing gebracht. De krater is nu in gebruik als visvijver.

←← Terug naar de kaart

BATAILLE DES MINES

Itinéraire cyclable 14-18

1 Depuis 2017, l'office du tourisme et le **centre de visiteurs Het Heuvelland** sont hébergés dans le presbytère rénové. Le presbytère est la première maison construite en pierre après la 1ère Guerre mondiale dans le village.

2 Le **mont Letten** (97m) et le mont Kemmel tout proche sont les **postes d'observation britanniques** par excellence de 1914 à 1917. Ils offrent une vue totale sur la ligne de front qui court de Messines à Ypres en passant par Wijtschate. Les bunkers dans le mont Letten sont achevés au printemps 1917. Ils constituent l'accès à un quartier général de brigade souterrain composé de dortoirs. En avril 1918, pendant la Bataille du Mont Kemmel, le site tombe aux mains des Allemands. Et ce, jusqu'à ce que les divisions américaines lancent leur offensive dans la région fin août.

3 Le **Spanbroekmolenkrater (Pool of Peace)** est le cratère le plus grand et le plus connu de la Bataille des Mines. Le tunnel (521 m) est creusé en 1916. Les Allemands le découvrent et détruisent le passage au moyen d'une mine. Dans l'urgence, les Britanniques creusent un nouveau passage en direction de la salle de munitions et restaurent le câblage.

4 Le noyau résidentiel de **Messines** se situe en partie sur le territoire de Wijtschate (Heuvelland). En outre, la zone se compose de deux parties distinctes : à l'ouest de la ville, on trouve encore une parcelle de terrain isolée entre Wijtschate et Ploegsteert.

5 Le **New Zealand Memorial Park** comprend une colonne commémorative en pierres naturelles blanches en l'honneur de la division néozélandaise et de sa contribution dans la conquête de Messines.

6 L'**Island of Ireland Peace Park** est un projet de l'organisation irlandaise 'A Journey of Reconciliation'. Il est aménagé en 1998 en tant que symbole de paix et de réconciliation. Il se veut un monument national pour tous les Irlandais morts pendant la 1ère Guerre mondiale, sans distinction selon l'origine, la religion ou l'unité militaire.

7 En été 1916, les Britanniques creusent des galeries souterraines sous la **Ferme de la Petite Douve** dans le but d'installer deux charges d'explosifs. Le 24 août 1916, une ramification de la galerie principale débouche sur un tunnel de leur ennemi allemand. Les Britanniques font exploser le passage ennemi au moyen d'un camouflet. Mais le 27 août, les mineurs allemands passent à l'offensive et font exploser une mine lourde de profondeur moyenne. La mine britannique lourdement chargée n'est pas détruite, mais les câblages tombent en panne et une série de galeries endommagées sont irréparables.

8 L'**Église Saint-Nicolas** à Messines est complètement détruite lors de violents combats en octobre 1914. La ville reste aux mains des Allemands jusqu'à la Bataille des Mines du 7 juin 1917.

9 Le **point d'info touristique de Messines** se trouve dans l'ancien hôtel de ville. L'histoire de Messines pendant la 1ère Guerre mondiale y occupe une place centrale. Une exposition thématique intitulée '100 New Zealand Faces of Messines' et consacrée à l'énorme impact de la 1ère Guerre mondiale sur la Nouvelle-Zélande s'y tiendra du 3 juin à fin 2017.

10 Peu après les explosions de mines du 7 juin 1917, les Britanniques, les Irlandais, les Australiens et les Néozélandais parviennent à reconquérir la crête de Wijtschate-Messines. Messines est libérée par la division néozélandaise, soutenue par des unités australiennes. A flanc de colline, le long de la Nieuwkerkestraat, le **Messines Ridge British Cemetery** rappelle cette bataille. L'accès à ce cimetière

est formé par le **Messines Ridge (New Zealand) Memorial to the Missing**.

11 **Hill 60** est un flanc de colline (60m) qui a été surélevé artificiellement aux alentours de 1850. De l'autre côté de la tranchée ferroviaire, on trouve aussi une surélévation qui présente une forme sinieuse remarquable: le **Caterpillar**. Ces hauteurs stratégiques font l'objet de combats pendant toute la durée de la guerre. Le 7 juin 1917, deux charges d'explosifs explosent à 27,4 m sous Hill 60 et à 30,5 m sous le Caterpillar. L'offensive britannique qui suit permet de repousser les Allemands. Hill 60 et le Caterpillar sont à nouveau aux mains des Britanniques. Pendant la grande offensive allemande d'avril 1918, les alliés perdent Hill 60 pour la troisième fois. Ce n'est que fin septembre 1918 que les Allemands auraient définitivement abandonné leur 'Höhe 60'.

12 Fin 1914, la ligne de front traverse en plein milieu la tranchée profonde du canal Ypres-Comines. Les troupes britanniques occupent **The Bluff**, une bute de 9 m de hauteur au bord de la tranchée, qui est artificiellement relevée aux alentours de 1870 par des terres déplacées. C'est l'un des rares endroits le long du front où les alliés sont positionnés plus haut que les lignes allemandes. Fin 1915 et courant 1916, les Allemands tentent à plusieurs reprises de s'emparer de la hauteur (**Grosse Bastion**) par de fortes explosions de mines. Les explosions allemandes et britanniques ont transformé la hauteur en profondeur avec de larges cratères. Après 1916, le champ de bataille s'apaise.

13 Dans le hameau de **Sint-Elooi** se trouve un étang idyllique. C'est le cratère apparu le 7 juin 1917 suite à l'explosion de la plus grosse charge d'explosifs simple de la 1ère Guerre mondiale. A côté du cratère, il y a un bunker britannique de la même année. Un peu plus loin à gauche, on trouve le cratère (à présent rempli) d'une des cinq mines dont l'explosion a été provoquée le 27 mars 1916 par les Britanniques.

14 Le site de guerre allemand **Bayernwald** (45m) se situe sur la crête au nord de Wijtschate. Ce site offre une vue sur le front de guerre et Ypres. Les tranchées y sont mieux défendues. C'est pourquoi les soldats français et bavarois livrent en novembre 1914 une lutte acharnée pour la possession de ce site. Les Allemands gagnent, Wijtschate et la crête restent en leurs mains.

15 La ferme **Hollandse Schuur** se trouve à 45 m de hauteur, au-dessus de la vallée du Wijtschatebeek. Le 18 décembre 1915, les Britanniques commencent à creuser des passages souterrains sur 400 m en direction du nord-ouest. Ceux-ci mènent à trois salles de munitions, 17 m sous le niveau du sol actuel et sous un avant-poste allemand de l'époque. Entre le 20 juin et le 20 août 1916, trois charges d'explosifs y sont placées. Ce n'est qu'un an plus tard qu'elles feront trembler la terre. Les trois cratères sont toujours intacts.

16 Les deux cratères du **Petit Bois** sont le résultat de l'explosion du 7 juin 1917 de deux mines britanniques situées sous des positions allemandes. En mars 1917, une grue électrique est utilisée pour la première fois à proximité du Petit Bois pour creuser des tunnels souterrains. C'est un échec.

17 A partir de 1916, les alliés creusent sous les positions allemandes sur la crête de Wijtschate-Messines. Les allemands en sont informés. Ils entament la construction de 32 puits verticaux qui débouchent sur des tunnels horizontaux pour contrer ainsi les tunnels d'attaque britanniques. Le Puits de **mine Dietrich** est l'un d'eux.

18 Au **Wyttschate Military Cemetery** reposent 1 003 morts, dont 673 anonymes.

19 **Colonnes commémoratives irlandaises**

20 Dans la prairie, on aperçoit les restes du **cratère Maedelstede Farm (Oosthoeve)**. De l'autre côté de la route se trouve le **cratère Peckham**. Il est à présent utilisé comme étang.

←← Retour à la carte

SCHLACHT AM WYTSCHATE-BOGEN

Fahrradroute 14-18

1 Seit 2017 haben sich das Verkehrsamt und das **Besucherzentrum Het Heuveland** im renovierten Pfarrhaus angesiedelt. Das Pfarrhaus ist das erste Gebäude, das nach dem Ersten Weltkrieg im Dorf aus Stein errichtet wurde.

2 Der **Lettenberg** (97 m) und der nahe liegende Kemmelberg waren von 1914 bis 1917 der beste **britische Beobachtungsposten**. Von dort hatten die Briten uneingeschränkte Sicht auf die Frontlinie, die von Mesen nach Wijtschate und Ypern verlief. Die Bunker im Lettenberg wurden im Frühjahr 1917 fertiggestellt. Sie boten Zugang zu einem dahinter liegenden unterirdischen Brigadehauptquartier mit dazugehörigen Schlafplätzen. Im April 1918, während der Vierten Flandernschlacht, viel der Berg in deutsche Hände. Das blieb so, bis amerikanische Divisionen Ende August ihre Offensive in der Region starteten.

3 Der **Spanbroekmolenkrater (Pool of Peace)** ist der größte und bekannteste Krater der Schlacht bei Mesen. Der Tunnelgang (521 m) wurde 1916 gegraben. Die Deutschen entdeckten ihn und vernichteten den Gang mit einer Bombe. Hals über Kopf gruben die Briten einen neuen Gang zur Munitionskammer und reparierten die Verdrahtung.

4 Der Ortskern von **Mesen** liegt zum Teil auf dem Grundgebiet von Wijtschate (Heuveland). Überdies besteht das Gebiet aus zwei getrennten Teilen: im Westen der Stadt liegt noch ein gesondertes Stück Grundgebiet zwischen Wijtschate und Ploegsteert.

5 Der **New Zealand Memorial Park** enthält eine Gedenksäule aus weißem Naturstein zu Ehren der neuseeländischen Division und ihres Beitrags zur Eroberung von Mesen.

6 Der **Island of Ireland Peace Park** ist ein Projekt der irischen Organisation 'A Journey of Reconciliation'. Er wurde 1998 als Symbol für Frieden und Versöhnung angelegt. Er will ein nationales Denkmal für alle Iren sein, die im Ersten Weltkrieg umkamen, ohne einen Unterschied zwischen Herkunft, Religion oder militärischer Einheit zu machen.

7 Im Sommer 1916 gruben die Briten unter der **Petite Douve Farm** unterirdische Gänge, wo zwei Minenladungen installiert werden sollten. Am 24. August 1916 erreichte ein Seitengang des Hauptganges einen feindlichen, deutschen, Tunnel. Die Briten zerstörten den feindlichen Gang mit einer „Camouflet-Ladung“. Aber am 27. August gingen die deutschen Mineure in die Offensive und brachten eine schwere mitteltiefe Mine zur Explosion. Die schwere, geladene britische Mine durchstand den Angriff, aber die Verdrahtungen waren vernichtet und einige Gänge waren unwiderruflich zerstört.

8 Die **Sint-Niklaas-Kirche** in Mesen wurde bei heftigen Gefechten im Oktober 1914 völlig verwüstet. Die Stadt blieb bis zur Schlacht am Wyttschate-Bogen vom 7. Juni 1917 in deutschen Händen.

9 Der unbemannte **Toeristisch Infopoint Mesen** befindet sich im ehemaligen Rathaus. Die historische Geschichte von Mesen im Ersten Weltkrieg steht hier im Mittelpunkt. Von 3. Juni bis Ende 2017 läuft eine Thema-Ausstellung „100 New Zealand Faces of Messines“ über die enormen Auswirkungen des Ersten Weltkriegs auf Neuseeland.

10 Kurz nach den Minenexplosionen vom 7. Juni 1917 gelang es den Briten, Iren, Australiern und Neuseeländern, den Hügelrücken von Wijtschate-Mesen zu erobern. Mesen wurde durch die neuseeländische Division, unterstützt durch australische Einheiten, 'befreit'. An der Hügelflanke, entlang der Nieuwkerkestraat, erinnert der **Messines Ridge British Cemetery** an diese Schlacht.

Der Zugang zum Friedhof wird durch das **Messines Ridge (New Zealand) Memorial to the Missing** gebildet.

11 **Hill 60** ist eine Erhebung (60 m), die rund 1850 künstlich erhöht wurde. Auch an der anderen Seite der Bahntrasse liegt eine Erhebung mit einer merkwürdigen, gewundenen Form: **The Caterpillar**. Diese strategischen Höhen waren während des gesamten Krieges umkämpft. Am 7. Juni 1917 explodierten 27,4 m unter Hill 60 und 30,5 m unter dem Caterpillar zwei Minenladungen. Die britische Offensive, die darauf folgte, drängte die Deutschen zurück. Hill 60 und der Caterpillar fielen wieder in britische Hände. Während der großen deutschen Offensive von April 1918 verloren die Alliierten Hill 60 zum dritten Mal. Erst Ende September 1918 sollten die Deutschen ihre Höhe 60 definitiv verlieren.

12 Ende 1914 verlief die Frontlinie mitten durch die tiefe Kanalrinne des Kanals Ypern-Komen. Britische Truppen besetzten **The Bluff**, eine 9 m hohe Erhebung am Rand der Rinne, die 1870 mit dem Aushub angelegt worden war. Das war eine der wenigen Stellen entlang der Front, wo die Alliierten höher lagen als die deutschen Linien. Ende 1915 und im Laufe von 1916 versuchten die Deutschen wiederholt, die **Höhe (Große Bastion)** mit schweren Minenexplosionen einzunehmen. Die deutschen und britischen Explosionen hatten die Erhebung in eine Vertiefung mit breiten Kratern verwandelt. Nach 1916 nahm die Heftigkeit der Gefechte ab.

13 Im Dorf **Sint-Elooi** befindet sich ein idyllischer Teich. Das ist der Krater, der am 7. Juni 1917 durch die Explosion der größten einfachen Minenladung aus dem Ersten Weltkrieg entstanden ist. Neben dem Krater liegt ein britischer Bunker aus demselben Jahr. Etwas weiter links lag der (heute gefüllte) Krater von einer der fünf Minen, die am 27. März 1916 durch die Briten zur Explosion gebracht wurden.

14 Der deutsche Stellung **Bayernwald** (45 m) liegt auf dem Hügelrücken nördlich von Wijtschate. Diese Position bietet einen Blick auf die Kriegsfrent und Ypern. Die Laufgräben sind dort besser zu verteidigen. Daher lieferten sich französische und bayrische Soldaten im November 1914 einen verbissenen Streit um den Besitz dieser Position. Die Deutschen gewinnen, Wijtschate und der Hügelrücken bleiben fest in ihren Händen.

15 Der Hof **Hollandse Schuur** liegt auf 45 m Höhe, über dem Tal des Wijtschatebeek. Am 18. Dezember 1915 begannen die Briten etwa 400 m in Richtung Nordwest, unterirdische Gänge zu graben. Diese Gänge führten zu drei Munitionskammern, 17 m unter dem heutigen Bodenniveau und unter einem damaligen deutschen Außenposten. Zwischen 20. Juni und 20. August 1916 wurden hier drei Sprengladungen angebracht. Erst fast ein Jahr später sollten diese die Erde erschüttern. Die drei Krater sind noch immer intakt.

16 Die zwei Explosionskrater von **Petit Bois** sind das Resultat der Explosion von zwei britischen Minen unter deutschen Stellungen am 7. Juni 1917. Im März 1917 wurde bei Petit Bois zum ersten Male eine **elektrische Grabmaschine** getestet, um unterirdische Tunnel zu graben – ohne Erfolg.

17 Ab 1916 gruben die Alliierten intensiv Gänge unter den deutschen Stellungen auf dem Hügelrücken von Wijtschate-Mesen. Die Deutschen wussten das. Sie starteten den Bau von 32 vertikalen Schächten, die in horizontalen Tunneln endeten, um so gegen die britischen Angriffstunnel vorzugehen. Der **Minenschacht Dietrich** ist einer davon.

18 Auf dem **Wyttschaete Military Cemetery** ruhen 1.003 Verstorbene, 673 sind namenlos geblieben.

19 **Irische Gedenksäulen**

20 Auf der Wiese sehen Sie die Reste des **Kraters von Maedelstede Farm** (Oosthoeve). Auf der anderen Straßenseite befindet sich der **Peckhamkrater**. Der Krater wird heute als Fischteich genutzt.

← Zurück zur Karte

BATTLE OF MESSINES RIDGE

Cycle route 14-18

1 Since 2017, the tourist office and the **visitors centre 'Het Heuveland'** have been accommodated in the refurbished presbytery. De Pastorie was the first stone house to be built in the village after WWI.

2 **The Lettenberg** (97m) and the nearby Kemmelberg were the main **British observation posts** from 1914 to 1917. They allowed a view of the entire front line from Messines, through Wijtschate to Ypres. The bunkers in the Lettenberg were completed in the spring of 1917. They offered access to the underground brigade headquarters and sleeping accommodations behind it. In April 1918, during the Battle of the Kemmelberg, the site fell into German hands. It remained that way until American divisions started their regional offensive at the end of August.

3 The **Spanbroekmolenkrater (Pool of Peace)** is the largest and best-known crater of the Battle of Messines Ridge. The tunnel passage (512 m) was dug out in 1916. The Germans discovered it and destroyed the tunnel with a mine. With little time to waste, the British dug a new tunnel to the ammunition chamber and restored the wiring.

4 The **Messines** residential area is partly located on the territory of Wijtschate (Heuveland). The municipal area is furthermore divided in two: west of the town there is a separate area between Wijtschate and Ploegsteert.

5 The **New Zealand Memorial Park** has a white stone obelisk to commemorate the New Zealand division and its contribution to the taking of Messines.

6 The **Island of Ireland Peace Park** is a project by the Irish organisation 'A Journey of Reconciliation'. It was constructed in 1998 as a symbol of peace and reconciliation. It is a national memorial for all Irish who fell during WWI, without distinction as to background, religion or military unit.

7 In the summer of 1916, the British dug galleries under the **Petite Douve Farm** with the aim of installing two mine charges. On 24 August 1916, a side branch of the main gallery struck a German tunnel. The British detonated the enemy tunnel with a camouflet charge. However, on 27 August, the German Mineure went on the offensive and detonated a heavy mine charge at average depth. The heavy, charged British mine survived the explosion, but the wiring had become undone and a number of galleries was irreparably damaged.

8 The **St Nicolas Church** of Messines was completely destroyed during heavy fights in October 1914. The city remained in German hands until the Battle of Messines Ridge on 7 June 1917.

9 The unmanned **Messines Tourist Information Point** is located in the former town hall. It provides information on Messines's WWI history. From 3 June to the end of 2017, it will play host to the exhibit '100 New Zealand Faces of Messines' about the enormous impact WWI had on New Zealand.

10 Shortly after the mine explosions of 7 June 1917, the British, Irish, the Australians and the New Zealanders managed to secure the Wijtschate-Messines ridge. Messines was 'liberated' by the New Zealand division with support from Australian units. On the hillside along the Nieuwkerkestraat, the **Messine Ridge (New Zealand) Memorial** to the Missing marks the entrance to the **cemetery**.

11 **Hill 60** is a hillside (60m) that was artificially elevated in around 1850. Also, on the other side of the railway trench, there is an elevation with an odd winding

shape: **The Caterpillar**. These strategic heights were fought over throughout the war. On 7 June 1917, two mine charges were exploded at 27.4 m under Hill 60 and at 30.5 m under The Caterpillar. The British offensive that followed drove the Germans back. Hill 60 and The Caterpillar fell into British hands again. During the great German offensive of April 1918, the allied forces lost Hill 60 for the third time. Only in late September 1918 would the Germans permanently relinquish their Höhe 60.

12 At the end of 1914, the front line cut right along the middle of the deep canal Ypres-Komen. British troops occupied **The Bluff**, a nine-meter high protrusion on the edge of the canal trench that was raised in around 1870 with the earth dug up from the surrounding area. It was one of the few places along the front where the allied forces were on higher grounds than the German lines. At the end of 1915 and in the course of 1916, the Germans repeatedly tried to take the **Grosse Bastion** height with heavy mine charges. The German and the British explosions transformed the height into a depth with large craters. After 1916, this theatre of war grew more quiet.

13 There is an idyllic pond in the hamlet of **Sint-Elooi**. It is a crater created by the greatest single mine charge in WWI detonated on 7 June 1917. Next to the crater is a British bunker from the same year. A bit further on the left was the (now filled) crater of one of the five mines detonated by the British on 27 March 1916.

14 The German war site **Bayernwald** (45m) is located on the ridge north of Wijtschate. It offers a view of the battlefield and of Ypres. The trenches can be better defended from there which is why, in November 1914, French and Bavarian troops fought a grim battle over the control of this site. The Germans would win leaving Wijtschate and the ridge firmly in their hands.

15 The farmstead the **Hollandse Schuur** lies on a height of 45 m above the valley of the Wijtschate brook. On 18 December 1915, the British started digging tunnels about 400 m to the Northwest. These led to three mine chambers 17 m below the current ground level and directly below a German outpost at the time. Between 20 June and 20 August 1916, three explosive charges were installed here. A little under a year later they would make the earth tremble. The three craters are still there today.

16 The two craters of **Petit Bois** are the result of the detonation of two British mine charges under German positions on 7 June 1917. In March of 1917, an **electric tunnel digger** was tested for the first time, but it failed.

17 As of 1916, the allied forces were hard at work digging out tunnels under the German positions on the Wijtschate-Messines ridge. The Germans were aware of this work. They started the construction of 32 vertical shafts turning into horizontal tunnels to counter the British attack tunnels. The **mine shaft Dietrich** is one of these.

18 The final resting places for the 1,003 casualties can be found in the **Wyttschaete Military Cemetery**. Six hundred and seventy-three of the soldiers buried there remain unnamed.

19 **Irish commemorative posts**.

20 In the field you see the remnants of the **Maedelstede Farm (Oosthoeve) crater**. On the other side of the road is the **Peckham crater**. That crater is now a fish pond.

← Back to the map